

РАМКОВЕН ЗА ОБЕСПР

Секојдневно, од албанскиот фактор во земјава, слушаме - ако не се направи тоа и тоа ќе следува војна. Ние сè уште не сме го рекле тоа, меѓутоа сите нека знаат дека може и тоа да се случи.

Разговорот го водеше:
Жаклина МИТЕВСКА

Господине Стојкоски, деновиве претставниците на Македонците од државава и од сите делови на етничка Македонија, како и од цел свет усвоија Повелба за заштита на правата на Македонците. Во што се состои таа?

СТОЈКОСКИ: Повелбата е дело на Македонскиот национален совет, во кој членуваат сите македонски здруженија и организации од Балканот, вклучувајќи ја и организацијата "Обединети Македонци", Македонското движење за човекови права во Канада и Македонското движење за човекови права во Австралија. На Повелбата работевме уште од минатата година. Таа им беше доставена на организациите за да се изјаснат во однос на нејзиното прифаќање и на 14 август, во Прилеп, ја усвоивме. Повелбата е замислена како еден начин на изразување на нашитевидувања на состојбите со македонското прашање, односно на кој начин ние ќе соработуваме, потоа какви барања имаме кон државава во однос на македонското прашање со оправдано очекување таа да ги заштитува правата на Македонците, без разлика каде живеат, потоа ги наведуваме нашите барања за подобрување на односот на балканските држави кон Македонците кои живеат во нив, а исто така, тоа се однесува и на меѓународната заедница. Од неа бараме да ги притисне, насочи и охрабри балканските држави каде што живеат Македонци и да почнат да ги почитуваат правата на етничките малцинства, вклучувајќи го и македонското малцинство. Повелбата е замислена да

биде едно решително барање, таа нема да се менува секоја година, туку ќе опстојува подолго време и ќе одговори на потребите на македонските барања. Се надеваме дека во најскоро време ќе биде доставено едно од главните барања на Повелбата, а тоа е меѓународната заедница, балканските држави и Македонија конечно да седнат на маса, на меѓународна конференција, каде што интегрално ќе се разговара и ќе се разреши македонското прашање. Значи, не решавање во стилот како што тоа се правеше во минатото, со Берлинскиот конгрес или Букурешкиот договор, во смисла на делење на Македонија, туку едноставно решавање на македонското прашање, со почитување на етничките права на Македонците и, се разбира, во тој контекст го поддржуваме решавањето на сите етнички прашања на Балканот.

Освен Повелбата, што друго се случуваше во Прилеп?

СТОЈКОСКИ: Значи, конечно беше конституиран Македонскиот национален совет во кој членуваат по двајца, по можност и тројца, претставници од сите делови на Македонија. Тој Совет веќе се состана, а имавме средба и со претседателите на Владата и на Собранието на РМ. Во време додека траеја состаноците во Прилеп, почнавме со еден вид семакедонски игри, на кои учествуваа млади фудбалери од Албанија, Мала Преспа, два тима дојдоа од Сандански - Пиринска Македонија, имаше и тимови од државава, така што се собраа 120 играчи кои спиеја по домовите. Децата играа, се дружеа, домаќините ги засакаа. Како публика тие ракоплескаа за спротивниот тим и ги поддржуваа фудбалерите. Беа задоволни од организацијата на игрите. Ова е прв пат да се организираат вакви игри, но навистина се покажа другарството, се радуваа кога ги добиваа пехарите. Ве-

ќе имаме најави дека наредната година во овие игри ќе бидат вклучени и натпревари по тенис, атлетика, пливање, шах, а ќе има и театарски претстави, фолклорни групи итн. Сакаме да ги продолжиме Дионисовите игри, кои Македонците ги организирале во Дион, да ги одбележиме настаните кои се случувале во нашата историја и ова да биде еден начин на собирање на Македонците. Ќе се сконцентрираме тоа да биде помасовно, со надеж дека стотици илјади Македонци од иселеништвото ќе дојдат да се натпреваруваат, а родителите тоа ќе го набљудуваат. Сакаме тоа да не се ограничи само на еден град, туку игрите да се одржуваат во цела етничка Македонија, потоа

АВЕНИТЕ МАКЕДОНЦИ

одржување на Конгресот, потоа имаше тепачки пред хотелот каде што тој се одржа итн. Ние баравме потврда од грчката Влада за обезбедување на средбата, но таков одговор не добивме. Претставниците на Македонците од Албанија и тие од Македонија не добија виза. Македонците од Пиринскиот дел се плашат да не бидат ставени на црната листа и да не добијат печат на пасошот дека се непожелни за Грција. Поради тоа, решивме годинава повторно да се сретнеме во Прилеп, меѓутоа на еден поинаков начин. Едноставно, да има советување на кое ќе ги направиме работите кои досега не се направени, значи конституирање на Македонски национален совет, разработка на национална стратегија во однос на човековите права и усвојување на Македонска национална повелба.

✱ **Организацијата “Обединети Македонци” планира да отвори свој огранок во Скопје. До каде сте со реализацијата на таа идеја?**

СТОЈКОСКИ: Тоа е резултат на една идеја која постои подолго време, а последниве години повеќе поединци од Македонија изразија желба да членуваат во “Обединети Македонци”, прашувајќи дали ваква организација има во Македонија. Од тие причини дојдовме до заклучок дека навистина има потреба и тука да се направи таква организација. Еве, сега имаме можност да се сретнеме со луѓе кои за тоа се заинтересирани. Ова е почетокот од кој ќе се изроди огранокот како основачко тело, кое потоа со своите активности ќе се прошири не само во Скопје, туку и во сите делови и градови на РМ.

✱ **Борбата на “Обединети Македонци” за правата на својот народ досега се одвиваше по мирен пат. Каква ќе биде таа во иднина, најавивте радикализација на Вашите чекори?**

СТОЈКОСКИ: Ние секогаш сме биле за мирно решавање на проблемите и кога зборуваме за радикални начини воедно мислиме и на рационални на-

чини на борба. Кога Нелсон Мандела излезе од затвор го прашуваа кој вид средство за борба го избрал. Тој одговори дека средството за борба не го избира поробениот, туку поробувачот. Дали ние ќе можеме да продолжиме на овој начин да се бориме за Македонците, нема да зависи од нас туку од Албанија, Грција, Бугарија, односно од државите во коишто живеат Македонци. Знаеме дека многу Македонци оделе по судови, биле затворани итн. Дали тие држави ќе продолжат да се однесуваат како поробувачи зависи од нив. Ние ќе треба соодветно да одговораме. Решенијата се многукратни, со демонстрации, собири на кои ќе се манифестира поагресивно барање до меѓународната заедница за да го постави македонското прашање на маса и тоа да се реши. Секојдневно, од албанскиот фактор во земјава слушаме - ако не се направи тоа и тоа следува војна. Ние сè уште не сме рекле вакво нешто, меѓутоа нека знаат сите дека може и тоа да се случи.

✱ **На кој начин ќе ги организирате протестите. Дали Македонците кои живеат надвор од Македонија ќе протестираат во земјите каде што живеат или, пак, сите заедно ќе протестираат пред македонската Влада?**

СТОЈКОСКИ: И протестот пред Владата не е за потценување. Меѓутоа, секој си има свој начин на борба во рамките на својата средина. Ќе се обидеме сите нив да ги координираме за што поуспешен настап. Веќе имавме состаноци во Скопје, планираме една делегација да се состане со политичкото раководство на Албанија, Бугарија и на Грција. Тоа ќе биде делегација во која ќе има Македонци од сите делови на Македонија. Таа ќе разговара за македонското прашање и ќе бара негово решавање. Тоа не се однесува само на Албанија, Грција или Бугарија, тоа е за целиот Балкан. Балканските држави мора да го разберат тоа. Ако сакаат мир на Балканот, нека не нè туркаат нас, подобро да седнат на маса и со нас да разговараат за да го решиме ова прашање во наш и во нивен интерес.

сред село да има оро, да се изгради македонското национално чувство и на тој начин духовното единство да се прикаже на дело.

✱ **Досега се одржани три конференции за правата на Македонците. Планирајте да одржите и четврта. Што се случува со неа?**

СТОЈКОСКИ: Планиравме четвртата средба на Македонците да биде во Солун. Меѓутоа, настанаа некои проблеми, особено проблемите кои ги имаше “Виножито” во Егејскиот дел на Македонија, два пати градските власти одбија да гарантираат безбедност за

☀ **Неодамна имавме можност да слушнеме дека Македонците од етничка Македонија бараат Рамковен договор и за нивните права?**

СТОЈКОСКИ: Можеби не е можно договорот на една држава да биде ист за сите држави. Меѓутоа, со еден соодветен пристап тој може да важи за секаде. Сите балкански држави се мултиетнички, иако некои не го признаваат тоа. Еден соодветен Рамковен договор може да има и во Албанија и во Грција и во Бугарија. Ако тој договор е пожелен за Македонија, уште пожелен е за Грција, Албанија и Бугарија, кои не ги признаваат малцинствата. Во Македонија, не само што Албанците се признаваа и пред Рамковниот договор, туку тие имаа и основни и средни училишта, а на скопскиот Универзитет можеа да учат на албански јазик, така што тие веќе ги имаа бараните права. Македонците на Балканот воопшто ги немаат овие права и бараме да се усвои еден Рамковен договор, кој ќе им даде поголеми права на Македонците од оние на тукашните Албанци, бидејќи додека Албанците 50 години ги имаа своите права, ние 5 децении ги немавме. Поради тоа, треба да има обратна дискриминација за да може Македонците

да дојде до нивото на развој, кое го имаат Албанците во РМ.

☀ **Во изминативе 14 години се покажа дека сите досегашни влади немале слух за македонското прашање?**

СТОЈКОСКИ: За жал, македонската држава уште од осамостојувањето до денес, односно 14 години не направи македонска национална стратегија, во која ќе ги вклучи и правата на Македонците од другите балкански држави за тие да егзистираат како Македонци, да бидат свои на своето. Ние, како невладини организации, моравме да настапиме и да ја преземеме улогата на државата. Очигледно е дека не сме задоволни од тоа што до сега е направено, бидејќи во тој случај Македонците ќе имаа поголеми права од оние од пред 14 години. Но, на виделина ништо не се покажува. Дури нашите права се и намалени. На пример, до 1990 година, во војската и во полицијата на Албанија имаше и Македонци. Тие сега се отстранети. Во Грција и во Бугарија, етничките Македонци не смеат да се прикажат како Македонци. Иако нашата држава е членка во многу меѓународни орга-

низации, за жал, таа никаде не го покренала македонското прашање. Таа молчи. Но, покрај албанското прашање на Балканот, има и други прашања кои треба да се решаваат. Ние бараме интегрално решавање на македонското прашање. Можеби некои се плашат од зборот интегрално, што едноставно значи, истовремено да се решава проблемот на Македонците во Албанија, Грција и во Бугарија и на Македонците во државава кои потекнуваат од Егејскиот дел на Македонија, како и протераните Македонци од кризните жаришта. Овој проблем мора да се решава истовремено, а не парцијално. За жал, во тој поглед нашата Влада нема направено никаков чекор. Секогаш кога наши претставници одат во САД, тие не се среќаваат со тамошните Македонци, туку со тамошните власти, како таму да не постојат Македонци. Владата на РМ се однесува како во Албанија, Бугарија и во Грција да нема Македонци.

☀ **Со помош на Организацијата "Обединети Македонци" беше осветена црквата "Свети Илија" во село Гинец - Албанија. Планирате ли и други вакви проекти кога станува збор за промоција на македонштите**

ната во сите делови на етничка Македонија?

СТОЈКОСКИ: Кога се собираа средства за оваа црква, претставникот на Македонците од Албанија, Кимет Фетаху, беше наш гостин. Со своите настапи тој ги импресионира тамошните Македонци и тие сфатија дека навистина треба да им се помогне на нашите во Албанија. Наша делегација беше во Женева на 60. седница на ООН. Остваривме контакти и со Македонците во Швајцарија. Воспоставивме блиски односи, тоа се прекрасни Македонци, ни излегоа во пресрет, нè пречекаа како стари пријатели. Од нив побаравме помош за да се обезбеди теренско возило за Македонците во Албанија, за тие да можат да патуваат по исклучително лошите патишта во Голо Брдо, Мала Преспа, Гора итн. Нè замолија да им го отстапиме овој проект и тие да го финансираат. Возилото го подарија и го донесоа во Албанија, дури и ја платија царината за него. На ова поле ние соработуваме со повеќе организации и оваа соработка секојдневно се проширува. Кога станува збор за црквата, Македонците од Канада, дури и од Австралија, ја финансираат изградбата на црквата “Св. Злата Мегленска” во Егејскиот дел на Македонија. Потоа, им помагаме на македонските здруженија,

на пример, во Пирин, исто така, собирот на Кресна, собирот на гробот на Јане Сандански, му помагаме на “Виножито” од Грција итн. Ние во Канада имаме основано Македонски национален фонд, кој има цел да се собираат сред-

ства и да се финансираат проекти во сите делови на Македонија. Се надеваме дека бројот на луѓето кои ќе учествуваат во Фондот и ќе оставаат пари ќе биде поголем за да можеме да финансирате што повеќе проекти.

RADIO TAXI
Пулстарс
9177